

**OUTSIDER
ART
NOW**

VOLUME #2

4

Voorwoord
Foreword
(Hans Looijen)

6

Curator **ANS VAN BERKUM** onderzoekt oeuvre **WILLEM VAN GENK** ♦ *“Iedere nieuwe vondst maakt mij gelukkig”*
Curator Ans van Berkum researches Willem van Genk's oeuvre ♦ *“Every new discovery makes me happy”*
(Carine Neefjes)

18

HORROR VACUI
Tot aan de rand en verder
Horror Vacui ♦ *“To the edge and beyond”*
(Nina Bergh)

32

Outsider Art **PANORAMA'S** in Zuid-Afrikaanse township
“De wereld is een wonder”
Outsider Art panorama's in a South African township ♦ *“The world is a miracle”*
(Ans van Berkum)

44

40 jaar Collection **L'ART BRUT** ♦ *“Het werk van Gaston Duf is een must see”*
40 Years of the Collection l'Art Brut ♦ *“The work of Gaston Duf is a must-see”*
(Maurice Koelemeij)

58

Outsider Art **BOVEN DE BANK** ♦ *Twee jongeren vertellen over hun eerste kunstaankoop*
Outsider Art Above the Sofa ♦ *Two young art enthusiasts introduce their first acquisitions*
(Anna van Leeuwen)

68

Emoties, gevoelens en verlangens in **EROTISCH KUNST** ♦ *Van lofzang tot schreeuw om aandacht*
Emotions, Feelings and Desires in Erotic Art ♦ *From songs of praise to cries for attention*
(Ans van Berkum)

80

Drie **MUSEUMDIRECTEUREN** over Outsider Art ♦ *“Het draait je blik om”*
Three Museum Directors on Outsider Art ♦ *“It changes your perspective”*
(Anna van Leeuwen)

90

STREET ART

Binnenwereld in de buitenlucht

Street Art ♦ The inside world
in the open air

(Nina Bergh)

104

PROMOTIEONDERZOEK naar Outsider
Art en inclusie ♦ “Op een verdiepende
manier kijken naar originele beeldtaal”
Doctoral Research into Outsider Art and
Inclusion ♦ “An in-depth approach to
examining original visual language”

(Liesbeth Water)

112

ITE ART

Een lang verborgen Fins fenomeen

ITE Art ♦ A long-hidden
Finnish phenomenon

(Nina Bergh)

126

MIKHAIL PIOTROVSKI, directeur van
de Hermitage in St. Petersburg
“Outsider Art is een zelfstandig land”

Mikhail Piotrovski, Director of the State
Hermitage Museum in St. Petersburg ♦
“Outsider Art is an independent country”

(Carine Neefjes)

136

GODDELIJKE INSPIRATIE

Kunst gemaakt met hart en ziel

Divine Inspiration ♦ Art
created with heart and soul

(Ans van Berkum)

130

JOSIEN VOGELAAR, artistiek coördinator van de
Outsider Art Galerie ♦ *Kunst tonen zonder gêne*
Josien Vogelaar, Artistic Coordinator of the Outsider
Art Gallery ♦ Unashamedly exhibiting art

(Anna van Leeuwen)

160

Colofon
Colophon

FOREWORD

VOORWOORD

OAM JAARBOEK VOLUME 2

voor u ligt alweer het tweede exemplaar van *Outsider Art Now*, een uitgave van het Outsider Art Museum (OAM) en voortzetting van het kunsttijdschrift *Out of Art*. Dankzij dit bijzondere archief hebben wij ook dit jaar weer een prachtig boek kunnen maken met een

rijk en gevarieerd aanbod aan achtergrondartikelen, reportages en interviews dat *Outsider Art* van nu in een breder perspectief plaatst. Ook in deze editie weer veel paginagroot beeld met schitterende werken van bekende kunstenaars, onder wie Evert Panis, Hein Dingemans, Willem van Genk, Adolf Wölfl, Aloïse Corbaz en nieuwe talenten uit de *Outsider Art*-wereld.

Dit boek laat zien dat *Outsider Art* internationaal een vast onderdeel van de kunsten is. Onze overzichtstentoonstelling over Willem van Genk, die vanaf augustus 2019 in het Outsider Art Museum is te zien, reist door naar Collection de l'Art Brut in Lausanne en het State Hermitage Museum in St. Petersburg, één van de grootste musea ter wereld. Daar zijn wij bijzonder trots op. In dit boek leest u een interview met directeur Michael Piotrovski waarin hij zich presenteert als bruggenbouwer tussen reguliere kunst en *Outsider Art*. Hij verwacht dat die scheidslijn op den duur wegvalt. Verder omschrijft hij *Outsider Art* als "een land met eigen kunstvormen en tradities."

Ook in Nederland is er een nieuwe generatie met een fascinatie voor *Outsider Art*. In de reportage 'Boven de bank' vertellen jonge kunstkopers over hun eerste

I am delighted to introduce the second edition of *Outsider Art Now*, an Outsider Art Museum (OAM) publication and the successor to art magazine *Out of Art*. Their unique archive has enabled us to once again produce an exquisite book with a rich and varied selection of background articles, reports and interviews that place today's *Outsider Art* in a broader perspective. In this edition, you'll find plenty of full-page visuals of captivating works by established artists including Evert Panis, Hein Dingemans, Willem van Genk, Adolf Wölfl and Aloïse Corbaz, alongside work by talented new artists from the *Outsider Art* world.

This book shows that *Outsider Art* is a part of the international art community. Our retrospective exhibition on Willem van Genk, on display at the Outsider Art Museum from August 2019, will subsequently travel to the Collection de l'Art Brut in Lausanne and the State Hermitage Museum in St. Petersburg – one of the world's largest museums. We are justifiably proud that our exhibition will reach such a large audience. This book contains an interview with Michael Piotrovski, Director of the Hermitage in St. Petersburg, in which he presents himself as a bridge-builder between 'regular' art and *Outsider Art* – a distinction that he believes will eventually blur. He also describes *Outsider Art* as "a country with its own art forms and traditions".

A new generation with a fascination for *Outsider Art* can also be found here in the Netherlands. In the report 'Above the Couch', young art buyers introduce their first acquisitions. Entrepreneur Raymond Landegent was

aankoop. Ondernemer Raymond Landegent was eigenaar van een hip schoenenmerk, na een samenwerking met een Outsider-kunstenaar sloeg de vonk over. "Mijn hart was vol van inspiratie en liefde." Verder in deze tweede uitgave een interessant achtergrondverhaal met visies over Outsider Art van Beatrix Ruf, voormalig directeur Stedelijk Museum Amsterdam, directeur Ann Demeester van het Frans Hals Museum in Haarlem en directeur Benno Tempel van het Gemeentemuseum in Den Haag.

Wereldwijd duikt er nieuw talent op, zo blijkt uit de reportage vanuit de Zuid-Afrikaanse township Atteridgeville, vlakbij Johannesburg. Kunstenaar Titus Matiyane maakt meterslange panorama's van wereldsteden en exposeerde dit jaar op de Architectuur Biënnale in Venetië. Ook tekende hij Nederland, een werk van maar liefst 22 meter lang dat vanaf de kustlijn bij Den Haag naar de grachtengordel van Amsterdam loopt; het behoort inmiddels tot de collectie van het Dolhuys. "Historisch werk van een originele geest dat de ogen van de wereld verdient."

Veel leesplezier!

Hans Looijen

Directeur Outsider Art Museum (OAM) en Dolhuys | museum van de geest

the owner of a fashionable shoe brand, but following a collaboration with an Outsider artist, his imagination was truly fired. "My heart was bursting with inspiration and love". This second edition of *Outsider Art Now* also features an intriguing background article with visions of Outsider Art from Beatrix Ruf (former Director of the Stedelijk Museum Amsterdam), Ann Demeester (Director of Haarlem's Frans Hals Museum) and Benno Tempel (Director of the Gemeentemuseum Den Haag). New talent is being discovered all around the world, as is revealed in the story from the South African township of Atteridgeville, close to Johannesburg. Artist Titus Matiyane creates metres-long panoramas of metropolises, and earlier this year, exhibited work at the Venice Biennale. He also drew the Netherlands in a work no less than 22 metres long that runs from the coastline near The Hague to Amsterdam's Canal Ring; the work is now part of the Dolhuys collection. "Historical work produced by a unique mind, work that deserves to be seen by the eyes of the world".

I hope you enjoy this edition of *Outsider Art Now*!

Hans Looijen

Director of the Outsider Art Museum (OAM) and Dolhuys | museum of the mind

“

**IEDERE NIEUWE
VONDST MAAKT
MIJ GELUKKIG**

”

“Every new discovery makes me happy”

CURATOR **ANS VAN BERKUM** ONDERZOEKT OEUVRE WILLEM VAN GENK

◆
Carine Neeffjes

*“Every new discovery
makes me happy”*

Het Outsider Art Museum (OAM) presenteert in 2019 de grootste overzichtstentoonstelling ooit over Outsider-kunstenaar Willem van Genk. Met ruim 70 werken, waarvan enkele nog nooit eerder aan het publiek zijn getoond, biedt het OAM een podium aan Nederlands grootste Outsider-kunstenaar. Speciaal voor deze expositie reist curator **ANS VAN BERKUM** de wereld over en doet kunsthistorisch onderzoek naar zijn complexe oeuvre. “Die gelaagdheid, die onbegrijpelijke wereld, dat intrigeert mij.”, vertelt ze enthousiast.

In 2019, the Outsider Art Museum (OAM) will present the largest ever retrospective of work by Outsider artist Willem van Genk. By displaying more than 70 works, including several that have never before been on public display, the OAM is providing a platform for the Netherlands' best-known Outsider artist. For this exhibition, curator **ANS VAN BERKUM** has been travelling the world and conducting art historical research on Van Genk's complex oeuvre. “I'm intrigued by the layers in his work, the incomprehensible world”, she enthuses.

BIO

Ans van Berkum (1952) is kunsthistoricus. Van 1994 tot 2000 was zij directeur van Museum de Stadshof waar zij voor het eerst in aanraking kwam met het werk van Willem van Genk. In 2000 werd een deel van zijn werk ondergebracht in Stichting Willem van Genk en op basis van een langdurig bruikleen kwam het in beheer bij het Gentse Museum Dr. Guislain. Nu heeft de Stichting Willem van Genk zich verbonden aan het Outsider Art Museum. Naast haar werk als curator van de overzichtstentoonstelling is Van Berkum op dit moment bezig met een promotieonderzoek naar de receptiegeschiedenis van het werk van Willem van Genk in relatie tot de waardering voor Outsider Art en haar voorlopers in Nederland. Daarbij onderzoekt ze aan de hand van zijn werk hoe Van Genk zich persoonlijk verhiel tot de kunstwereld.

Ans van Berkum (1952) is an art historian. From 1994 to 2000, she was the Director of Museum De Stadshof, which is where she first encountered the work of Willem van Genk. In 2000, part of his oeuvre was placed in the Willem van Genk Foundation and loaned on a long-term basis to Museum Dr. Guislain in Ghent. The Willem van Genk Foundation has now partnered with the Outsider Art Museum. Alongside activities as curator of the retrospective, Van Berkum is currently conducting doctoral research into the history of the reception of Willem van Genk's work in relation to the appreciation of Outsider Art and its predecessors in the Netherlands. As part of her research, she is examining Van Genk's personal relationship with the art world, based on his work.

Bij binnenkomst in museum Dr. Guislain in Gent staan de werken van Willem van Genk al klaar. Zo'n tien stuks zijn speciaal uit het depot gehaald zodat kunsthistoricus Ans van Berkum haar onderzoek kan doen. Direct aangetrokken tot het werk, knielt Van Berkum voor het *Centraal Station Amsterdam*, ze pakt haar vergrootglas en kruipt over de grond naar de rechterhoek onderin het werk. "Ah, Van Genk heeft gesigneerd als Pieter Brattinga, zijn zakelijk vertegenwoordiger. Dit heb ik vaker gezien", zegt ze enthousiast.

In een notendop licht ze haar ontdekking toe. "Brattinga organiseerde in 1964 de eerste tentoonstelling over Van Genk. De reacties waren overweldigend. De bekende journalist Bibeb' schreef een lovende recensie in *Vrij Nederland* en ook het televisieprogramma *Brandpunt* wijdde een uitzending aan de expositie. Van Genk verwachtte een doorbraak, maar daarna heeft Brattinga als bemiddelaar nooit meer voor hem aan de weg getimmerd. Uit mijn onderzoek blijkt dat Van Genk meerdere werken heeft gesigneerd met zijn naam. Hij keek enorm tegen hem op, dat is tegelijkertijd ook zijn tragiek: ondanks de lof van velen brak hij toen niet door omdat er negen jaar lang niets werd ondernomen."

Van Berkum laat haar vergrootglas verder over het werk glijden. Want ook in *Centraal Station Amsterdam* wordt, zoals in zijn totale oeuvre, die enorme ge-

Willem van Genk's works are awaiting her arrival at the Museum Dr. Guislain in Ghent. About a dozen have been retrieved from the depot to allow art historian Ans van Berkum to conduct her research. Van Berkum is immediately drawn to *Centraal Station Amsterdam*; she kneels in front of the work, grabs her magnifying glass and crawls over the ground to examine the bottom right-hand corner. "Ah, Van Genk has signed this work as Pieter Brattinga, his business representative. I've seen this before", she says enthusiastically.

She summarises her discovery. "Brattinga organised the first exhibition of Van Genk's work in 1964. The response was overwhelming. Acclaimed journalist Bibeb' wrote a favourable review in *Vrij Nederland* and the television programme *Brandpunt* also devoted an episode to the exhibition. Van Genk expected a breakthrough, but that was the last time that Brattinga promoted Van Genk's work. My research has revealed that Van Genk signed numerous works with Brattinga's name. He really looked up to him, but that is also the tragedy of the story: despite the praise of many, he didn't get his breakthrough. Nothing was done for nine years".

Van Berkum glides her magnifying glass over the work. *Centraal Station Amsterdam* is intricately layered, as is the rest of his oeuvre, so there is always something new to discover. She doesn't miss a single detail, and captures every discovery with her camera. She

---

OUTSIDER ART NOW: VOLUME 2

is verkrijgbaar in de museumwinkel

van de Hermitage en het

Dolhuys | museum van de geest en

online te bestellen via webwinkels

als bol.com en bruna.nl.
